

ИНСТИТУТ ЗА САВРЕМЕНУ ИСТОРИЈУ

М К

ТИ О СССР

936

000001442

COBISS ☉

**Сталин
Јевреји
Шерор**

10 = 208684800

ВАНДОНТ
BIBLIOTHECA
MUSEUM YU. MUSEUM AF. TITULUM

СВ. 3

ДОКУМЕНТИ О СССР

СВ. 3

СТАЉИН, ЈЕВРЕЈИ, ТЕРОР

Уредио:
С. СТОЈАНОВИЋ

ИЗДАВАЧКО И ПРОМЕТНО А. Д.
„ЈУГОИСТОК“
БЕОГРАД
1 9 4 1

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТ ЗА САВРЕМЕНУ ИСТОРИЈУ

М П 1442

II 2978

БИБЛИОТЕКА ИА СК СКЈ

Br. inv. nab. 5874/59

Druckerei „POLET“, Zmaj od Noćaja 8
 Штампарија „Полет“ Змаја од Ноћаја 8

ПРЕДГОВОР

Ове мале студије, јер то нису чланци него документоване студије, овако скупљене и повезане, чине једну целину која потпуно осветљава оно што се назива погрешно „бољшевичком културом“. Погрешно, јер бољшевизам као израз хаоса, терора и остале мржње јеврејског духа против свега што је хришћанско и национално — није и не може бити култура.

Из овога прегледа постаје нам потпуно јасно оно што се са Русијом и над Русијом дешавало за последњих двадесет година. Ове студије омогућавају, нама Србима, да сагледамо, стварно и јасно, шта би бољшевизам значио када би се пренео на културни животни простор Српства. У исто време, на основу ових студија, постаје нам потпуно јасан смисао борбе коју данас свесна и здрава нова Европа води против бољшевизма. Јасно нам постаје и то, да никакву помоћ за српско народно оздрављење и за заснивање темеља за српску народну заједницу не можемо очекивати са те стране.

Нама је потребна реконструкција и здрав грађалачки смисао, а не деконструкција и укупчавање у систем мржње и антикултурности. Хришћанске и националне основе које

су, као прави културностворни чиниоци, од вајкада одређивале српску позитивну историју, носе у себи императив да се Срби дефинитивно одреде против болшевизма.

Када пажљиво проучи ове студије, биће нашем човеку омогућено да у пуној мери сагледа ове просте истине.

УСТАВ СОВЈЕТСКЕ УНИЈЕ

Устав Совјетске Уније је по свом слову „најслободнији на свету“. Па ипак је у Совјетској Унији владао најстрашнији притисак и терор који је икада у историји запамтио један народ. Ова противуречност се лако да објаснити: уставне одредбе које звуче тако слободарски, служе само томе, да би се како самом народу, тако и иностранству бацио песак у очи. Управна пракса имала је за циљ да власт једног малог круга људи одржи и да је прошири.

По завршетку грађанског рата створили су бољшевички властодршци један устав, који је ступио на снагу 6 јула 1923 године, и први пут донео назив Совјетска Унија. Овај устав претрпео је неке измене, али битно није промењен. Свој последњи облик добио је крајем 1936 године тз. Стаљиновим уставом.

По уставу од 1923 године, Совјетска Унија састојала се из четири дела: Велике Русије, Белорусије, Украјине и Транскавказије. Временом њихов број је повећан на једанаест. Члан 4, тога устава гласи дословце: „Свакој републици Уније припада право да слободно иступи из Савеза!“ Већа политичка и национална слобода у оквиру једне савезне државе не да се ни замислити. Ако се тај део

Устава изближе посматра, долази се до сасвим другог закључка. Члан који регулише односе између московских централних власти и појединих савезних република одређује, да централне власти имају право да одбаце сваки закључак органа савезних република! Иступање из Уније било би, према томе, зависно од московских властодржаца.

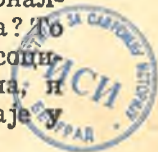
У чему се онда састоје права савезних република? Спољна политика и војска су искључиво у рукама народних комесаријата у Москви, а тако исто стоји и са спољном трговином, железницом, поштом и новцем. У једној држави која не зна за приватну привреду, најглавнији је ресор привредни. Савезне републике имају, додуше, своје сопствене комесаријате, и то за привреду, тешку индустрију и финансије. Њихова дужност да изврше наредбе московских комесаријата, што значи да су они само извршни органи, који спроводе у дело туђе закључке. По уставу у појединим савезним републикама су самостални само народни комесаријати за локалну индустрију, комуналну привреду, правду, просвету, народно здравље и социалну политику. Чека, или како је доцније назвата ГПУ, политичка полиција, централизована је у Москви и једина је надлежна за политичке кривице. Народну просвету московска централа нарочито строго контролише.

Самосталност органа савезних република је још више ограничена правима московских централних власти, тако да могу сваког народног комесара, силом „револуционарног

права", сменити и бацити у затвор ради „отступања од Стаљинове линије“. Често су спровођења „чишћења“ у савезним републикама, чији се број попео од четири на једанаест. Нарочито су познате године 1932 и 1933. Тада је председник савета народних комесара Украјине, Скриптник, један стари Лењинов пријатељ извршио самоубиство, да би избегао хапшење. Кратко време пре самоубиства изјавио је Скриптник јавно, да савезне републике нису никада имале своју сопствену територију, јер је по Стаљиновом декрету од 1928 године, све земљиште које сачињава основицу колектива, својина Уније.

Једно друго радикално „чишћење“ дошло је 1937 године. Тада су смењене владе десет савезних република, а њихови чланови готово сви без разлике ухапшени и стрељани. Стрељани су због злочина „потпомагања мешног национализма“, који им је Стаљин приписивао.

Питање је, зашто су бољшевички властодршци створили поредак савезних република на националном принципу, када су противници свих националних покрета код народа Совјетске Уније? О томе, да ни мало не држе до национализма, дали су довољно доказа у својим говорима и списима. Треба се сетити познате Стаљинове изјаве: „Шта је национална култура под диктатуром пролетаријата? То је култура која је по своме садржају социјалистичка, по својој форми национална, и чији циљ мора да буде, да се масе одгаје у

духу интернационализма и да се ојача диктатура пролетаријата“.

Лењин је о томе отворено рекао: „Ми би били рђави револуционари, када увеликој ослободилачкој борби пролетаријата, не би подупирали сваки национални покрет против империјалистичког подјармљивања“. Царска Русија је покушавала да русизира све поданике страног порекла. Ови су се томе одупирали. Да би се придобили за бољшевизам, стављено им је у изглед остварење њихових националних жеља. Доцније су под бољшевичким режимом добили само право да на своме језику читају марксистичку литературу. Слој интелигенције тих народа је удаљен због „противреволуционарног“ става или „националне заблуде“. Систем савезних република Совјетске Уније има и једну другу страну. У Кремљу су се надали светској револуцији. Устав савезних република требао је свима земљама у којима би комунизам дошао на власт, да пружи могућност приступања Совјетској Унији. Тиме је требало да буде отклоњена замерка једној московској империјалистичкој освајачкој политици.

Како је спретно искоришћен систем савезних република за спољнополитичке циљеве, показују два примера. У суседству Финске у Области Источне Карелије, која је насељена становницима финског порекла, основана је 25 јула 1923 године, аутономна социјалистичка совјетска република Карелија. Она је поверена финским комунистима, који су 1927 били протерани из Финске. Циљ је био да се о-

датле припреми комунистички преврат у Финској. После финско-совјетског рата 1939—40 године, од области заузетих од Финске и Карелиске совјетске републике, створена је Финско-Карелиска совјетска република! Скоро 90 од сто финског становништва из уступљених области избегло је у Финску, а свега две и по хиљаде је остало. У напуштеним селима и градовима насељени су Руси. У пркос томе, изабрат је назив, из пропагандистичких разлога, Финско - Карелијске совјетске републике.

На граници Румуније основана је 12 октобра 1929 године аутономна Молдавска совјетска република. Она је имала 572 хиљаде становника, од којих је према совјетској статистици, било само 34 од сто Румуна (тз. Молдаваца). Нова „република“ је имала да буде пропагандистичка платформа за упад у Румунију. Носиоци те комунистичке пропаганде били су Јевреји, који су стајали у тесној вези са својим једноверницима у Румунији. У години 1940, платформа се проширила, када је највећи део Бесарабије био отргнут од Румуније.

Од 1923 године повећао се број савезних република у Совјетској Унији, а нарочито број тзв. аутономних република и области. Ова метода је одговарала начелу: подели па владај! Постојала је бојазан од једног ужег савеза кавкаских народа. Због тога је Транскавкаска република морала да буде подељена на три дела. Тако су се поједини делови могли један против другог боље искористити.

Праву власт у Совјетској Унији имају само Стаљин и његова околина. Сам пак Стаљин био је до скоро само генерални секретар большевичке партије. Тек ове године, као председник савеза комесара, дошао је на место Молотова. Дотле се задовољавао да буде скроман „друг“ са незваничном титулом — Велики Стаљин. Тако је он назван у совјетској штампи и у свима говорима својих присталица.

За репрезентативне сврхе служио је Совјетској Унији тзв. Врховни Совјет, нека врста савезног парламента. Он се састоји из два дома, Совјета Уније и Совјета нација. Први је изабран од оних који имају и из нарочитих бирачких кругова, који са поделом Совјетске Уније у националне републике немају ништа заједничког, а у другом су заступљене савезне републике.

Претседништво Врховног Совјета бира се из оба дома. Његов претседник је истовремено и поглавар државе, што значи да Стаљину неколико репрезентативних дужности одузима.

Дводомни Врховни Савет поставља владу, тј. народне комесаре. У ствари њих именује сам Стаљин.

ВОЈНА СНАГА СОВЈЕТСКЕ УНИЈЕ

Строго ограђена од осталог света, Совјетска Унија је годинама држала под густим застором све догађаје у својој земљи. Овај је застор имао облик мистерије нарочито ка-

да се тицало војних ствари. Изјаве совјетских војних лица пред јавним форумом биле су веома ретке, а уобичајене велике војне параде које су приређиване на дан 1 маја сваке године у Москви, показивале су гледаоцу само спољну страну совјетске војске. Пред ширу јавност совјетска армија први пут је ступила на позорницу у шпанско грађанском рату. Овде су се посматрања, углавном, ограничила на посматрање људског материјала, механизације и оруђа совјетског ваздухопловства. Али је први пут стала пред суд јавности совјетска армија тек у совјетско-финском рату. Ток овог рата показао је, да совјетска армија није у стању да масовном акцијом, и пред једном бројном додуше малом, али одличном и војно квалификованом одбраном донесе брзу и коначну одлуку. И свјетско ваздухопловство показало се слабим у Финској. Немачка оружана сила дошла је први пут у додир са совјетском војском, када је по пропасти Пољске добила Совјетску Унију за свога непосредног суседа.

У међувремену су у совјетској армији често спомињане реформе. Носиоц тих реформи био је совјетски комесар за рат Тимошенко, сељачки син који је постао маршал црвене војске. Реформе су се у главном заснивале на поукама из совјетско-финског рата. Без сумње, у томе су рату стечена извесна искуства, али би било погрешно обележити реформу совјетске војске од тог датума. Она је почела много раније још за времена Ворошилова, који је био на челу совјетске војске од 1925 го-

дине. Увидело се, да су прошла времена, када се од борца са барикада могао створити војник у правом смислу. Одустало се од Лењинове тезе о народном наоружању, пошто се одустало од територијалног система милициског облика и прешло на кадровску обуку. Тиме је пала одлука за стајаћу војску, која је сведена на једну организаторски уобичајену шему војне организације. Ворошиловљев војни закон од 1939 године, увео је општу војну обавезу, јер је раније војна обавеза била ограничена само на „радни народ“, а сада су сви грађани СССР равноправно обавезни. Истовремено је доба регрутовања смањено од 19 на 18 година. Време службовања подофицира копнене војске продужено је на три године, а доба службовања резервиста попето на 40 до 50 година живота. Резерва обухвата две категорије. У прву спадају активно испуњени а у другу који су ослобођени војне дужности, где долазе и жене са медицинском и техничком спремом. Продужење времена службовања за подофицире, мотивисао је Ворошилов тиме, „што ће ниже командно особље убудуће имати одлучујућу улогу“.

Маја 1940, Ворошилов је постављен за председника новоствореног „комитета за народну одбрану“, а на његово место је дошао врховни заповедник кијевског војног округа, Тимошенко. Ворошилов је ипак остао председник једне комисије, која је у совјетској армији предлагала кандидате за генералске и адмиралске чинове. Увођење европских официрских чинова, није дакле, ишло аутоматс-

ки, већ је у ту сврху било искоришћавано прегруписавање. Данас совјетска армија има пет маршала: Тимошенко, Ворошилов, Вуђо-ни, Шапошников и Кулик.

Две ствари у многобројним реформама биле су од највећег значаја за унутарњу структуру совјетске армије: отстрањење коме-сара и увођење поздрава као и ревизија права оптужбе. Тиме је осигурано јединствено и искључиво право команде војних команданата и побољшање дисциплине у војсци. Устројство совјетске војске постало је на тај начин слично устројству војске у осталим европским земљама. Пешадиска дивизија обухвата три пука стрелаца, од којих сваки има по једну комбиновану јединицу са четрнаест разних одреда. По речима Ворошилова нарочита је пажња посвећена изградњи артилерије и по-јачању моторизације. Од 1934 године, изја-вио је Ворошилов, да је повећан број оклоп-них кола за 191 од сто. Ти бројеви, додуше, звуче убедљиво, али оне ништа не кажу о стварном стању. Коњица је исто тако, обзи-ром на велико пространство земље и кому-никационе могућности знатно заступљена. Не могу се дати тачни бројеви о јачини и продук-цији совјетске авијације, а на њих је утицала знатно совјетска пропаганда, а није се могло проверити. Док је спољни посматрач био упу-ћен на врло несигурне податке о снази сов-јетске војске, дотле последњи објављени до-кументи показују, како су тачни извештаји лежали пред немачким војним вођством. Из-вештаји Врховне команде немачке оружане

силе поднети влади Рајха показали су етапе припрема Совјетске Уније за напад на Немачку, и тиме су дали доказа за агресивни карактер тих припрема.

У извештају генералфелдмаршала Кајтла од 11 јуна, једном веома важном документу, приказано је груписање совјетске војне силе на целокупном простору Совјетске Уније. У њему се каже:

„Од укупних 170 пешадиских дивизија, 33 и по коњичких, 46 моторизованих и оклопних бригада, колико Совјетска Унија има, налазе се на Заладној граници:

118 пешадиских дивизија, 20 коњичких дивизија, 40 моторизованих и оклопних бригада.

У унутрашњости европске Русије само:

27 пешадиских дивизија, 5 и по коњичких дивизија, једна моторизована оклопна бригада.

На далеком Истоку:

25 пешадиских дивизија, 8 коњичких дивизија, 5 моторизованих и оклопних бригада.“

Против овог противника иступила је Немачка оружана сила. Она није ни сада, као ни у ранијим победоносним походима, учинила грешку да противника потцењује и ни-подаштава. Она је ушла у борбу свесна, да њено неупоредиво вођство, њена војничка спремност и њено наоружање и овде јамче за њен успех.

ЈЕВРЕЈИ У СОВЈЕТОЈ ВОЈСЦИ

Број јеврејских војника у совјетској војци је минималан. То се утврдило од стране Финаца у току финско-руског рата. То је пало у очи свима посетиоцима Совјетске Уније, који су имали прилике да тамо осмотре веће јединице али да учествују на њиховим маневрима.

Али зато је број Јевреја велики међу политичким комесарима, у интендантури, па и међу официрима, откако су са Тухачевским и његовим присталицама уклоњене најбоље снаге совјетске војске.

У том погледу карактеристична је листа одликовања Јевреја који су учествовали у финско-руском рату: 102 официра, 98 политичких комесара и других виших чинова политичке контроле црвене војске, 69 војних лекара (од којих 15 жена), 33 војна инжињера и техничара, 1 војносулски официр, 11 попови, 15 без чина и 39 јеврејских црвеноармејаца. (Подаци су узети из „Правде“ од 17 јануара 1940 и листа „Краснаја Звезда“ од 20, 22 и 23 јануара и 11 децембра 1940).

У години 1940 било је наименовано и 11 Јевреја за генерале.

За црвену војску је карактеристичан систем комесара. Њиховом помоћу, и једино њоме болшевици су могли победити у грађанском рату, како је то сам Лењин признао. Пошто у црвену војску долазе људи из народа којима совјетска влада не може веровати, то се у тој војсци задржао систем политичке контроле,

и поред свега тога што се, из чистопрактичних војних разлога, повећало слободно командовање од стране војних стручњака. А комесари су остали; они се од августа 1940 називају „заповедници политичког рада“ и имају разноврсне задатке: контролу, пропаганду, заступање партиских интереса. Зато су на том пољу рада у огромној мери заступљени Јевреји, много више него на чисто војничком сектору који им је туђ.

Ти политички комесари, чији је највећи број јеврејске припадности, омрзнути су много у црвеној војсци због своје веште интриге и денунцијације. Од њих су зависила сва наименовања и унапређења. Јеврејски комесари су одређивали држање и поступање у поседнутим областима, у балтичким државама, Источној Пољској и Бесарабији.

ПОСТОЈИ ЛИ БОЉШЕВИЧКА КУЛТУРА

Још од самог почетка, Совјетска Унија била је врло уздржљива у приказивању својих унутарњих прилика пред светском јавношћу. Бољшевизам је умео да навуче непрозирни veo испред најважнијих области свога живота.

Свет је био врло оскудно обавештен о најважнијим приликама у Совјетској Унији.

Док се највећи послови на привредном и техничком пољу нису могли ипак сакрити, културни сектор био је у густом мраку. Додуше, спољашња надлештва Коминтерна, кому-

нистичке партиске организације по разним земаља, указивале су увек на висок стандард совјетског културног, духовног и уметничког живота. Бољшеви, ко научно истраживање по институтима и академијама, нова књижевна и музичка дела, успеси на филму и позорници све то — већ годинама, бољшевичка пропаганда истиче као првокласно. Опишљив доказ пружен је, међутим, иностранству само у облику нешто мало стандардних филмова и појединих књига. А на пољу позоришта — имали смо само подржавање совјетских инсценација; — те имитације изводили су комунистички редитељи у иностранству.

Стварно, бољшевичка култура је на врло ниском степену, много нижем него што се у свету мисли. Што су Совјети на техничком и привредном пољу имали неуспеха, одлагања, криза и враћања, то се донекле још и могло оправдати и објаснити. Али на културном пољу ништа није стајало на путу новом формирању; ту се могао изградити сопствени систем несметано, сопственом снагом без обзира на спољашње чиниоце.

А како ту стоји ствар? Сам Лењин дао је правац и циљ: ваљало је створити пролетерску културу. И у току од 25 година, милиони пута се понављао тај израз. Али врло ретко, и у врло мало земаља, дошло се до сазнања да тај појам, већ сам по себи, значи смрт сваке више културе. Када би било пролетерске културе, морало би бити и грађанске културе, а онда би — по законима логике — наука, уметност, техника, ти најважнији е-

лементи културе, морали имати пролетерски или грађански облик, сој и врсту. Бољшевиizam је испробао тај чудни покушај — и резултати су данас јасни.

У суштини пролетерског култа је уништавање и истребљење целокупне грађанске културе. Тај задатак је бољшевизам, као што знамо, решио брзо и радикално. Интелигенција грађанска је или уништена у крви или још и данас чами по затворима и концентрационим логорима, у колико није побегла у иностранство. А нова бољшевичка интелигенција створила је један непрегледни хаос. Начело пролеткулта је политизација свих грана духовног живота, како науке тако и уметности. У осталом баш у томе је један од корених разлога што је техника и привреда Совјета подбацила.

У науци — примера ради — све мора да се управља по потребама државе. Ако то није случај, наука је „опасна по државу.“ Тако на стају непрекидни сукоби и научници су у једном немогућем положају. Пролетерски студенти и управе виших пролет-школа директно се боре, у име државне користи, против објективног научног испитивања.

Још су опасније манифестације пролеткулта на уметничком пољу. И ту се тражи најстрожија политизација, па се и остварује. Нарочито на филму и у позоришту, који имају да служе „изопштравању класне свести“ и пропаганди за бољшевизам. Сав свет је имао прилике да види те врсте пролетерске „уметности“. Сем нешто мало изузетака — ту спада

московска опера — бољшевичка позорница је постала политички трибунал. Позорница служи агитацији. Наместо писца врло често се јавља „колектив“, садржина се не извлачи из бескрајног обиља људског живота, него из потреба пропаганде.

Свакако, све величине светског позоришта су овде онде начиниле од позорнице велику арену за духовну па и за „политичку“ борбу. И Шилер и Шекспир, и Данте и Толстој. Али су се стварали по законима уметности и ишли су за великим циљевима, опште признатим. И у сва времена, па и данас, песници су захватили у пун живот свога времена и његове припреме формирали. Совјетски писац ради само на равни партиске политике. Његова лица на филму и на позорници су покварени капиталисти или кулак са једне и добри и златни пролетер са друге стране. То глупо, наивно прозирно оцртавање добра и зла, белог и црног, влада и филмом и позорицом у највећој мери. Да би се та сиромаштина духовна некако покрила, обраћа се пажња на техничка сретства. Глумац сме импровизирати. Редитељ баца масе на позорницу: људе, животиње, реквизите, употребљава филм и гласноговорник, плакат и статистику, технички цртеж и циновске фотографије. Чиста сценска техника, ротациона бина, „ферзенк“, бескрајна трака, отворени хоризонти важни су колико и реч „песникова“ — а тај „песник“ није појединац него колектив, Такво позориште је све: ревија циркус, варијете и кабарет, говорница и arena за масе.

У том позоришту нема ни дисциплине ни закона. Оно не подиже личност гледаочеву и не продира у душу његову. Оно пуца на његове инстинкте и интелект. Оно агитује.

Пролеткулт није створио ниједно уметничко дело. Некада слављена у свету, недостижна, руска позоришна уметност, која је онда продирала у крајње кутове душе човечје, која је била нечувено дисциплинована духовно и израђена до танчина, данас је уступила бруталности и баналности. Пролеткулт није дао ниједно музичко дело од вредности; песништво му служи само за обожавање државе и материје. „Руска душа“ прогнанана је са филма и позорнице. Јер, болшевизам не зна за религију. Пролеткулт је, нужно, манифестација унутрашњих сила комунизма.

Друго је питање: да ли је болшевизам успео да убије душу руског човека. Није тешко одговорити. Јер и сваки прави болшевик рећи ће да болшевизам није идентичан са русизмом.

САОБРАЋАЈ У СОВЈЕТСКОЈ УНИЈИ

За једну континенталну државу огромних сразмера као што је Совјетска Унија, разгранатост саобраћајних веза и могућности транспорта су од одлучујуће важности, како у привредном тако и у војном погледу. Царистичка Русија је имала саобраћајни систем који је одговарао тадањем стању њене привре-

де, и који је сматран за потпуно задовољавајући. Поред железничке мреже, ондашња Русија је имала и врло добро изграђен систем водених путова по многобројним великим пловним рекама, на којима је за време зимских месеца сваки саобраћај немогућ. При свему, више од једне четвртине робног промета вршен је воденим путем.

Неорганизованом, од стране Совјета названом „планском привредом“, саобраћајни живот Совјетске Уније потиснут је у позадину. Индустријализација земље по сваку цену, а у циљу наоружања, била је главна парола. Али индустријализација је водила снажним повећању потреба транспортним средствима. Већ после неколико година толике индустријализације показало се, да је настало једно тешко стање, услед неразвијености транспортних могућности. Заборавило се на повећање опсега железничке мреже и на велике могућности воденог саобраћаја.

Да би се увидео значај совјетског железничког саобраћаја потребно је указати на неколико бројева: железничка мрежа Совјетске Уније обухватала је 1936 год. укупно 85 хиљада километара (са областима приграбљеним 1939 године, 95 хиљада километара), док дужина железничких пруга у Сједињеним Америчким државама, које су по површини за две трећине, а по броју становништва за једну четвртину мање, износи 380 хиљада километара. Иако мрежа совјетских железничких пруга не износи ни 20 од сто мрежа Сједињених Америчких Држава, ипак је 1937 године

обухвати са 60 одсто саобраћаја, који се обави у Сједињеним Државама у истом раздобљу и у доба врло добре коњуктуре.

У ствари совјетске железнице нису изашле из хаотичног стања које се огледа у великом броју исклизнућа возова, што је за совјетски саобраћај од нарочите важности, пошто се цео робни промет сконцентрише на једном сразмерно малом делу мреже, која везује индустријске центре са областима богатим сировинама.

И ако је удругој пјатиљетци 1933—37 изграђено око пет хиљада километара нових пруга, а на дужини од осам хиљада километара постављен дупли колосек, ипак се са веома спорим увођењем савремених техничких проналазака, као што су ваздушне кочнице, аутоматске скретнице итд., могло само једним делом одговорити повећању савремених саобраћајних потреба.

Још на партиском конгресу 1939 године указао је Кагановић, да је велики део железничких пруга снабдевен застарелим и веома лаким шинама, и дословно рекао: „Пред нама лежи велики задатак, да способност железница повећамо у интересу земаљске одбране. Морамо свуда поставити дупли колосек, јер је велики део пруга рађен само са једним колосеком.“

Услед оскудице у локомотивама у једној совјетској возној композицији има обично 85 вагона, или 100 вагона празних, док у другим земљама једна композиција има највише 50 до 60 вагона. При томе се најлазило на теп-

коће и услед тога што су рампе железничких станица за пријем робе само за мали део тако дугачких композиција.

На поменутом партиском конгресу Совјета утврђено је да су захтеви, који су постављени у погледу железница, само једним делом засновани стварним потребама повећане индустрије, док је остали део био заснован на нерационалним па чак и непотребним и сувишним транспортима. Поједине сировине су превожене у удаљене крајеве, што би у једном систему иоле планске привреде без дискусије отпало. Иако се угаљ налази у довољним количинама у свима крајевима Совјетске Уније, ипак транспорти угља на растојањима од четири до пет хиљада километара нису били изузетак!

Затим су употребљавани и тзв. „против-транспорти“ тј. из једног округа су слате исте сировине и фабрикати у други округ који је обично веома удаљен, док су исти фабрикати обрнуто враћени. Овакви сувишни транспорти, који су се могли избећи без штете по привреду, запремали су један велики део укупних саобраћајних могућности. Стручњаци су брижљивим прорачунима дошли до закључка, да је још пре две године, ништа мање од половине целокупног железничког робног саобраћаја било безпредметно и сувишно!

После ових оштрих критика саобраћаја на партиском конгресу, предузети су кораци на рационалирању железничког и реконструкцији речног саобраћаја, с обзиром на рат који су припремали властодршци Совјетске Уни-

је. Тако је на партијској конференцији одржаној пре неколико месеци, а посвећеној питањима индустрије и саобраћаја, указано на то, да се у железничком саобраћају још увек показују недостатци. Нерационални транспорти су и даље на дневном реду. Кабаста роба, као угаљ и дрво су у 1940 години у већој количини и на већим раздаљинама транспортовани него у 1939 години. И такозвани „противтранспорти“ играју још увек велику улогу. У исто време пристижу сталне тужбе на недовољност најважнијих железничких чворова, нарочито на Уралској железници. У исто време је указано и на недовољност речног саобраћаја, мада је имало велике могућности. Речни саобраћај, на својој мрежи од сто хиљада километара требало је употребити за транспорт масовних предмета као дрво угаљ, петролеум, није успео да растерети железнички саобраћај, као што је био случај у Царистичкој Русији. На конференцији је указано на драстичан пример, да се још увек један и по милон тона дрвета транспортује железницом за Петроград, мада постоји могућност да се исто превезе воденим путем.

Партијска конференција Совјета донела је у резолузији, да је константовала транспорте у очајном стању, те је тражила да се уведе нормирање поруцбина робе, ограничење великог броја саобраћајних несрећа, бољу организацију путничког саобраћаја, а што се тиче речног саобраћаја, — бољу организацију увоза и истовара у пристаништима, као и боље техничко особље за вођење и управљање

бродовима, јер је недостатак стручног особља доводио до честог и прераног квара на бродовима.

Последњих година властодршци у Кремљу посветили су развоју саобраћаја исто толико бриге, колико и изградњи тешке индустрије и индустрије наоружања. У трећој пјатилетци од 1938 до 1942 предвиђена је изградња једанајест хиљада километара нових пруга и постављање осам хиљада километара дуплог колосека.

Савез капитализма и бољшевизма УТИЦАЈ КАПИТАЛИСТИЧКИХ ЗЕМАЉА НА СОВЈЕТСКУ УНИЈУ

Када је совјетска влада легла на изградњу индустрије, народ руски је претурнио био изванредно тешке године глади, потпуно разривене привреде, пометености политичког живота и унутарњих борби партије око власти, лутања без циља. Лењин је покушао са НЕП-политиком — која је отказала. Саобраћај је био тако упропашћен, да је путовање ма на коју страну у унутрашњост земље било изведено на срећу и ишло са највећим тешкоћама. Путници су по московским станицама често недељама чекали на полазак воза. Железничке несреће биле су свакодневни редовни догађаји. Друмова у ствари није било. Пољопривреда је била упропашћена.

Совјетска влада је за савлађивање свих тих бескрајних трошкова имала на располагању само — бескрајне беседе и дискусије. Буџетне суме су достизале билионе, порески систем је давао неред. Цене су вртоглаво скакале. Класна политика се показала савршено немогућом.

Али, док су по улицама и трговима, по јавним установама и фабрикама грмели из гласноговорника говори партиских функционера о „спољнотрговачком монополу“, „државној привреди“, одбађивању метода „империјалистичког капитализма“, црвени комесари за трговину преговарали су баш са претставницима тог толико презреног „империјалистичког капитализма“, о кредитима који ће совјетску индустрију пребацити са плана теоретисања и папира у стварност. Господин Форд је већ извршио потребне мере за „дрвену фабрику аутомобила и трактора“ — док је Троцки говорио о срамоти „приватно-капиталистичких метода“. Директори американских Џенерал Компани већ су се цењкали око тога како ће новоотворене кредите што боље и рентабилније увести — док је господин Бухарин пред партиским конгресом доказивао, непогрешиво, да сваки утицај страног капитала на привреду смртоносно делује на праву суштину класне привреде. Енглески акционари Лена Голдфилд Компени већ су два пута прекидали преговоре сматрајући да хоће да их оштете и преваре - док је господин Каменев захтевао у јавности да се све концесије странцима укину.

Партиски конгрес је беседио, а „империјалистички капитализам“ је радио.

И тако је дошло до „резултата“ црвене индустрије. Фордова фабрика у Нижњем Новгороду, електричне фабрике Џенерал Електрик Компени, текстилна индустрија са енглеским машинама, узорне колоније америчких радника и инжењера. Златне менице су постепено текле у трезоре „империјалистичког капитализма“. Па зар да се чудимо што председник Рузвелт обећава пуну помоћ Совјетској Унији? Или што јој господин Черчил обећава помоћ Енглеске? Или што се онолико трудио господин Крипс? Та господа штите и бране „из чистог човекољубља“ оне купоне што сваких пола године уновчују у Енглеској банци или Чез Напјонел банци у Њујорку. А чим падне курс, господа се одмах жале о непоштовању „човекових права“ од стране бољшевика! Совјети опет десницом маћу српом и чекићем против капитализма империјалистичких сила а левицом грабе капитале тих истих сила.

Пут Совјетске Уније тачно је преко кредита „империјалистичког капитализма“ одвео у рат. Оно што је капитал требао да изгради у земљи — замењено је гурањем у рат који упропашћује поново земљу. Црвеним фабрикама „националне привреде“ влада „интернационални капитал. Страни стручњаци за путеве, мостове и железнице плаћају се из кредита тог капитала. Трговачке односе „монополизоване“ спољне трговине финансира интернационални капитал, који тачно контро-

лише сировине потребне „националној“ дрвеној привреди.

Утицај интернационалног капитала на дрвену привреду већ одавно потпуно одређује правац дрвене политике. Све што је совјетска влада радила од 1939, сва колебања њене политике — била су у ствари и политике интернационалног капитализма. Он је окретао точкове совјетске индустрије и покретао смерове совјетске политике.

И тако нам се на наше очи одиграва гротескна слика савеза двеју интернационала — које су у суштини својој смртне непријатељице.

Совјетска Унија, обетована земља радника и сељака, упрегнута је златним ланцима у ратна кола капитала који је против нове радне Европе.

Социјалистичка независност према капиталистичком свету је — празна реч. Сама Совјетска Унија је зависна од тог капиталистичког света, а непријатељица независности. Радници и сељаци целог света данас не могу да разумеју ту појаву, пошто су годинама и годинама и гледали у ту Меку социјалистичке светске обнове, заведене фразама. Истина је међутим јасна:

Капиталистички свет прави највећи свој „посао“ са антикапиталистичком државом Совјета — ради подјармљивања и уништења радног народа.

СОВЈЕТСКА ПОЛИТИКА ИСХРАНЕ

Совјетска држава је желела да буде „без класа“, у којој сви сталежи, титуле и социјалне разлике имају да се укину. Наместо старих го оштрије повучене. Те разлике се најбоље виде што постоји један ограничен број прилегованих који се исхрањује добро и довољно, док већи део трпи оскудицу у исхрани или директно гладује. Практично начело Совјета је да морају бити сити сви они који су, у разним степенима, потребни и корисни као носиоци болшевичког режима, док сви они који нису по режим корисни или су по њега штетни имају минимум животних средстава.

Привилеговани владају, управљају, воде индустрију, пољопривреду и трговину. Врше „функције“; иронично их у Русији зову „функционалка“ — што има много горчији смисао него ли у нас, рецимо, бирократија.

Па и у тој привилегованој групи опет ваља разликовати разне класе. На врху су чланови ГПУ, „централне“ организације и највише војне и поморске команде.

Ова највиша совјетска елита има право на тзв. „мени Кремља“ чије су норме тако велике, да се све потребе могу подмирити картама за снабдевање. Сем тога, добија та совјетска аристократија још и такозване купоне за јело, по којима може по великоварошким ресторанима јести по једну рубљу и шездесет копејака, док иста количина јела у слободној продаји кошта у истим ресторанима двадесет пута скупље. Те купоне за јело добијају и не-

ке „звезде“ московских позоришта — љубавнице црвених комесара. Те даме имају своје аутомобиле, носе скупоцени накит, сјајна крзна и уопште су врло претенциозне.

Друга класа привилегованих су сви припадници ГПУ-а. И они живе добро и јефтино.

Трећа класа су војници по главним градовима. Мање добијају него прва и друга класа, али по великим градовима — који се кажу када показују странцима — хране их одлично. Међутим, на селу војници су врло рђаво снабдевени и врло рђаво обучени.

Четврту класу чине индустријски радници у Москви и Петровграду. Они већ добијају много мање и морају плаћати много више. Та њихова супа са нешто теста и малим парчетом mesa кошта у великоварошким фабричким кулјама рубљу и шездесет копејака. У провинцији је много горе: ту је међу радницима беда и оскудица, али је и њихов положај бољи од чиновника по канцеларијама, писара, цртача итд.

Најнижа класа, коју још можемо некакo урачунати у „оне боље“ јесте „класа сељака по колхозима, колективним газдинствима. Па ипак, многи од њих су сасвим близу гладовања; изузетак чине они који су по тзв. угледним колхозима — главним пропагандним станицама Совјета за странце, новинаре страних земаља и „одличне“ посетиоце. Ти су добро храњени и они држе главне беседе на московским колхозним конгресима.

Рубља има куповну моћ према вредности карте за снабдевање за привилеговане. Класа

меса кошта, са добром картом, три рубље, а без такве карте тридесет. Хлеб са том картом 18 копејки, а без ње 4—8 рубљи, кромпир 25 копејки или 3 рубље, масло 7 рубаља и 30 копејки или 45 рубаља, шећер 2 рубље и 60 копејки или 50 рубаља итд. Оно што један члан ГПУ-а, дакле друга класа, плаћа са 100 рубаља, то један радник, четврта класа, плаћа 477 рубаља! Виши чиновник добија у свом клубу за једну рубљу добро јело, а радник за једну рубљу и шездесет и пет копејки — бедну чорбу. Исто то вреди и за текстилну робу, обућу и све друге потребе — све до стана.

Наравно, онда није чудо што странац који се креће по привилегованим круговима стиче утисак да у Совјетској Унији нема глади ни беде.

Непривилеговани су на првом месту већина сељака. Они се тако слабо хране да су изгубили уопште сваку вољу на живот. Два до три милона „носиоца“ Совјетске државе сита и задовољна, стоје према огромној маси, гладној и бедној. А ако неко на острву ситих постаје отпадник, или и само сумњив, збаде га са блаженог острва у море гладних. То је основ страшне и ефикасне присилне дисциплине на којој почива совјетска моћ.

Нема протеста против увршћавања у ову или ону класу. Ко се буну, доказује да је „непријатељ совјетског режима“. Тај режим одређује сваком човеку у Русији егзистенцију. Тек када се оцени довољно поверљивост и корисност појединаца, може бити аутоматски пре-

бачен у вишу категорију. Исто то бива и са читавом групом.

Једино совјетска власт одлучује о томе како ће се снабдевати свака класа и категорија, колика ће надница бити, како издавати карте, каква је, према томе и куповна моћ рубље. Није чудо што је такав сестем врло ефикасан у борби против „шкодљивих“ лица и група.

ЈЕВРЕЈИ У СОВЈЕТСКОЈ УНИЈИ

Пре светског рата целокупна светска либерална и марксистичка штампа огорчено је нападала противјеврејску политику царистичког режима. При томе, јеврејско становништво, чији је број износио у Русији пет и по милиона, живело је прилично удобно упркос извесних ограничења и повремених излива народног гњева против јеврејства. Противјеврејски став власти и народа био је у свему полутански. Јеврејски капитал играо је у привреди велику улогу, а одатле улазио и у друге области државног и народног живота. Подмићивање и општа крупција били су снага социјално уздигнутог дела јеврејског становништва, које је оно искоришћавало у корист целокупног јеврејства. Како је Јеврејима било дозвољено школовање тиме је још судбоноснији био њихов утицај, створивши један кадар безскрупулозних демагога.

Друштвени положај Јевреја у Совјетској Унији према приликама и положају под цар-

ским режимом из основе је измењен. Ако су им раније била затворена врата државне администрације и војске, данас Јевреји заузимају најважнија места у држави а делом и у војсци. У читавим појединим надлештвима владају суверено Јевреји. Ништа то не значи, што Стаљин и Молотов нису Јевреји, када су ожењени јеврејкама, а њихови најинтимнији пријатељи и саветници су јеврејског порекла! Било у влади и управи, у партији, привреди или војсци, науци и уметности — свуда имају Јевреји одлучујућу улогу, што истовремено значи да се налазе на најбоље плаћеним положајима Совјетске Уније.

И код најширих маса јеврејског становништва дошло је до великих промена. Карактеристично је за јеврејску психу, да је радикални социални преокрет значио јуриш за заузимање места у државној администрацији. Када је 1926 године вршен попис становништва Совјетске Уније, показало се да је сваки четврти чиновник — јеврејин, а у Москви чак и сваки други.

Јеврејско градско становништво, које се раније најрадије бавило трговином, изгубило је укидањем приватне трговине своје дотадање изворе прихода. Највећи део Јевреја увукао се у чиновнички сталеж совјетског државног апарата. Нарочито је повећан број јеврејске интелигенције у совјетској хиерархији. Пре бољшевичке револуције било је око 500 јеврејских адвоката, округло 1500 јеврејских уметника и литерата, 4500 јеврејских лекара

и санететског особља, око 10.000 намештеника по синагогама и 16.000 учитеља.

Данас у Совјетској Унији број јеврејске интелигенције износи око пола милиона, од тога је највећи број те интелигенције стекао своје образовање под совјетским режимом. Број јеврејских студената се за време Стаљинових пјатиљетки утростручио. Нарочито је јак прилив јеврејских студената за научну кариеру, где је као и у другим позивима преплављено од Јевреја.

Совјетска влада је желела да највећи и најлепши део полуострва Крима уступи Јеврејима, да би основали јеврејску републику. Значајно је да до тога није дошло поред свег заузимања Совјетске владе и интернационалног јеврејства. Јевреји су требали сами да обрађују земљу, али се њима никад није радило. Од преко 9.000 јеврејских породица, остало је на Криму само 2000, а од додељеног земљишта обрађено је свега једна трећина. По самом јеврејском причању на дневном реду је била лењост, нечистоћа и аљкавост. Пре десет година морала је да буде закопана идеја о једној јеврејској совјетској републици на Криму. Јеврејин Јаков Лешчински писао је 19 маја 1932 године у хамбуршком „Израелитишес Фамилиенблат-у“: „У етничко историском смислу, ми смо на Криму имали једну шансу која се не пружа сваког дана: најбоље услове за стварање једне велике, чисто јеврејске републике са готово безграничним могућностима за аутономну самоуправу Природно је да ова могућност, да се ослободе

луталачког живота и да добију чврсто земљиште, требало је да одушеви све заинтересоване јеврејске слојеве.

Али нажалост није тако било. И други многохваљени покушаји јеврејског пољопривредног насељавања у Украјини, Кавказу, Узбекистану и Сибиру врло су рђаво прошли. Совјетски јеврејин је увек тежио ка граду, да би тамо био „функционер“, за што је имао довољно прилике и могућности.

Совјетски портрети

ГУБЕЛМАН — ЯРОСЛАВСКИ — БЕЗБОЖНИК

Није он само вођа совјетског безбожничког покрета — он је и тип јеврејског безбожника у много дубљем смислу, човек без тла на коме стоји, без неба на које би подигао очи; искорењен, скитница од места до места, човек који не зна за отаџбину и народ — вечити Јуда у марксистичкој одећи.

То је Минеас Израелзон Губелман, „човек из Ярославља“ — како сам себе назива.

Рођен 1878 у Чити, на Далеком истоку, без отаџбине од првих својих дана у животу, јер су му родитељи били гоњени тамо амо, он још израна показује окретност своје расе. Књиговезачки шегрт и потркушица апотеке, вредноћом и учењем постиже бољи пољожај. У двадесетој години сазнаје за Маркса, загрева се силно за учење свог расног друга и

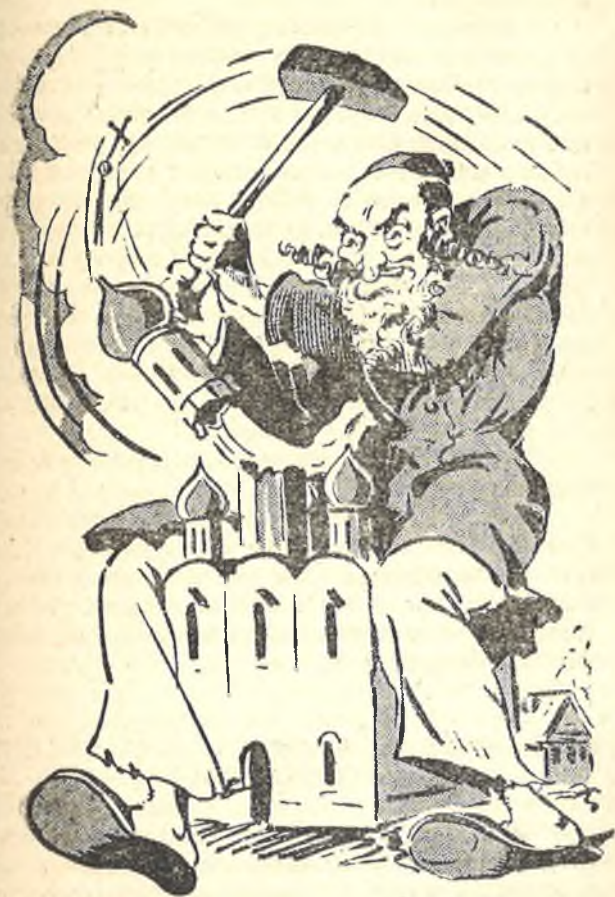
оснива у Чити први социалистички кружок ђака и железничких радника.

1891 долази у иностранство и од тада почиње неуморно кружење и путовање по руском свету и иностранству. Смирио се када га је царизам бацио на робију. Па ипак, два пута га је царистички режим пуштио са робије — што бољшевички према својим присталицама не чини. Године 1905, у револуцији, увиђа да нема спаса без оружаног, војничког устанка, и од тада неугледни и слаби Јеврејин бави се војничким питањима. Издаје новине „Војнички живот“ и „Касарна“, и ради на растројству руске војске.

Опет допада робије и бива пуштен. Тако све до 1917, фебруарске револуције у Москви, у којој се он сада баца на посао. По свршетку револуције Губелман опет лута: врши висока партиска звања у Перму на Уралу, у Омску у Сибиру. Додније се враћа у Москву и постаје члан Стаљинове клике. И брзо напредује. Ту се испољава као „Стаљинов велики инквизитор“ — како га Руси назваше.

Писао је страховито много чланака и књига. Сва садржина тог писања била је духом сиромашна и савршено празна. Стално, досадно прежвакање Марксове догматике, без и једне мрве оригиналности.

Губелман никад није увидео ни стекао неки позитивни идеал. Мржња, завист, освета — само основни инстинкти. И теорија: да религија представља проналазак за подјармљивање маса. Тако је Губелманово спаситељство једно море талмудистичког превртања

марксистичких догми: бледо, безкрвно, суво и безкрајно.

Јеврејин Губелман је у средишту антирелигиозне борбе. Он се хвали како је водио борбу противу религије „научним методама“ — он који са науком у правом смислу никакве везе није имао. Он себе назива „непомирљивим непријатељем Бога“. Губелман је одиста, луталица и искорењак, напуштен од Бога. Он руши цркве и стреља свештенике, руга се по антирелигиозним музејима вери и Богу. Годинама већ приређује велике противверске пропагандне акције, плави земљу милионима најглупљих брошура и летака, ствара антирелигиозне филмове. Он именује „почасне безбожнике“ — међу првима на листи је Финкелштајн Литвинов.

Губелман себе назива „професором атеизма“.

Па ипак, све то ништа не помаже. Борба Губелмана и његових „ратоборних безбожника“ — узалудна је. Сем большевичке касте — народ не иде уз тај безумни покрет. Дошло је време да се руски народ ослободи те наметнуте јеврејске губе.

ГДЕ СЕ НАЛАЗИ 300 ХИЉАДА РУСКИХ СВЕШТЕНИКА?

Када су Совјети у јесен 1939 године ушли у Лавов, ставили су на саборној цркви огроман транспарент са натписом: „Не очекујте никакву помоћ од Бога и Цара, једино, и са-

мо владавина пролетаријата може вас ослободити!"

У међувремену, после непуне две године, Совјети су истерани из Лавова. Истовремено изгледа да су се у Совјетској Унији десиле чудновате промене. Лондонски радио јавио је 30 јуна следећу вест: „У московској катедрали одржано је молепствије на коме је чинодејствовао патријарх Сергеј са 27 свештеника. Служби божјој присуствовало је дванајест хиљада људи. Није се могло добити ни једно место иако су и осталих 25 цркава имали службу божју. Молило се за победу руског оружја“. У једној накнадној вести радио Лондон јавља: „Пред црквама се налазила огромна маса света, која није могла да добије места у црквама“. Истовремено јавио је и радио Бостон: „Цркве су препуне и хиљаде нису могле да уђу унутра. Свештеници су се молили за браниоце човечанства.

Да бољшевици у страху од осветничке судбине поново траже пут ка Богу, због кога су погубили стотине хиљада, изгледа као ђаволско ругање, да се још оно мало преосталих свештеника који су избегли целатској секири, натерају да се моле за „браниоце човечанства!“ Религија за бољшевика никада није била ништа друго него „опиум за народ“. У старој Русији било је 295 хиљада свештеника, према подацима званичног органа „Савеза активних безбожника“. Цифре данашњег стања нису наведене!

Где се онда налазе готово 300 хиљада свештеника, колико их је било у Русији пре ок-

тобарске револуције? На ово питање се може најлакше одговорити, ако се познаје једна од програмских тачака болшевизма: „Потпуно истребљење реакционарног свештенства.“

Да је ова тачка болшевичког програма спроведена свом језовитошћу, која је увек била својствена болшевичким властодршцима, треба се сетити само неколико случајева. Епископ Вјатке био је буквално набијен жив на колац, остали, као архиепископ Салников био је 1932 године мучен до своје смрти. Архиепископ Агапит Ростовски остављен је у тамници да умре од глади, док је архиепископ Архангелска умро поједен од пацова и гамади. Остале свештенике су скидали усред зиме голе и поливали их водом тако дуго, док се нису претворили у ледене кипове. Свештенике су живе закопавали, раскомадали, сакатили. Најгрозније се поступало са некадањим немачким свештеницима, од којих је ретко ко остао жив.

У иностранство се те вести нису пуштале из разлога „престижа“, иначе би сметале болшевичкој игри у Женеви. Ипак су многе појединости избиле у европску и светску јавност, благодарећи исказима бегунаца, који су успели побећи из болшевичког пакла.

Када се сада болшевици, упркос стотине хиљада убијених свештеника, усуђују да нареду да се одржавају молепствија за „победу болшевичког режима“, онда желе да у Вашингтону и Лондону изазову утисак да безбожничка Совјетска Унија није атеистичка!

Совјетски портрети

ДАВИДЗОН — БЕРМАН — ЦЕЛАТ

Година 1927 је за сва времена ударила Совјетском режиму печат најкрвавије владавине. Бројеви убијених и измрцварених противника које је совјетска штампа регистровала, остаће за увек пред очима културног света. Међу функционерима ГПУ-а, која је била извршни орган овога терора, налази се много изразитих целатских типова, а међу овима велики број Јевреја. Упамтимо само имена: Закса, Урицког, Јагоду, Месинга, Уншчишта, Артузова, Кацнелзона, Трилисера, Могилевско, Когана, Јуровског, Кона, Сафарова, Ландера, Вајнберга, Шварца, Финкелштајна итд.

Ако описујемо ГПУ - целате у личности Матије Давидзона Бермана, онда узимамо само једнога из великог броја, једног човека чија је кариера типична за целу групу.

Име Давидзона Бермана везано је за једну област, где су се одиграле најстрашније судбине нашег столећа — за Сибир првих година после револуције. Потучена армија адмирала Колчака, последњи остатци белих трупа, ишли су својим путем смрти преко безкрајних равница северне Азије, у стопу пражени од црвених, непрестано нападани и убијани. Само малом броју је успело да побегне и да нађе склониште. Који су остали у животу, у највећем броју случајева, пали су као жртве Чеке.

Овде се Давидзон Берман по први пут појављује. Свирепост, коју је он показао при „ликвидирању“ белих, донела му је ускоро надимак „Крвави Сашка“.

Када је убрзо у Сибиру био дефинитивно сломљен отпор белих, преместио је Давидзон поље своје делатности у европску Русију, и тек сада почиње своју каријеру. Ускоро је постао високи функционер ГПУ. Године 1927 добија орден црвене заставе и најзад постаје шеф свих концентрационих логора и градова у које су политички осуђеници били протеривани.

Од Лењинграда, Москве и Астрахана до обале Лене на крајњем североистоку Сибира, протезао ланац са округло 300 огромних комплекса концентрационих логора. Године 1936 број депортираних политичких осуђеника износио је шест и по милиона људи. Број концентрационих логора у години 1936, дакле баш у време кад је Давидзон Берман био врховни шеф, попео се за 80 од сто, а број депортираних на 160 од сто.

Нико не може речима да опише страховиту судбину, која је постигла милионе и милионе Руса, под одговорношћу и управом јеврејина Давидзона.

Ко хоће да добије и само приближну слику о томе, треба да прочита извештаје о тог малог броја људи који су успели да умакну из овог пакла. Давидзон Берман је био човек који је из милионских маса принудних радника из концентрационих логора стварао робове, који су градили канал Источно море

— Бело море и канал Москва — Волга. Код грађења овог другог канала лично је надзиравао рад. Стотине хиљада људи, који су у леденој зими Карелије, на острву Солипки у Белом мору, код грађења железнице Бајкал; Амур у Источном Сибиру и у свима осталим местима изгубили животе, жртвовани на његову заповест.

Немачки кантор Клајн из области Волге, коме је успело бегство из једног оваквог места, прича следеће доживљаје:

„Никада нисам видео човека да тако поступа са својим псом, као што се срамно поступа са људима свих нација на острву Соловки. Обесни ударци штапом, јесте ситница према осталом што човек мора да отрпи. Радимо по највећој зими од јутра до мрака, и за тај рад добијамо — мало парче хлеба и то ђавог. Или за цео дан добијамо по две харинге, а не дају нам воду. Зими падамо од хладноће. Следују нам ударци. Одвлаче нас у шуме, али једва смо у стању нешто да подигнемо. За ђавоље комесаре то је само лењост и предузимају према нама изузетне мере: у сред зиме затварају нас голе у камене кућице, и то при хладноћи од 50 до 55 степени! Лети нас кажњавају тиме што нас наге везују за дрво, док нас страшни ројеви комараца муче.

А жене! Ни једну још нисам срео која није мучена и силована од млађих чекиста. То је ропство, према коме је ропство у свим другим земљама и временима, само на чему можемо позавидети.

Или једно писмо осуђеника под Давидзон Бермановом управом, о само блажој форми депортирања, административним изгнанству на Север, при чему изгнаници имају „слободу кретања“ по сибирским шумама. Писмо гласи:

„Драги пријатељу, још једном Вам се обраћам с молбом, да код вас добијем какву потпору. Осуђен сам заједно са децом на шест година изгнанства. Троје од њих иду у школу. Моја жена и одрасли син већ су умрли. Наш положај је врло тежак. С тога Вас још једном молим . . .“

Најпотреснији докуменат о поступању са принудним радницима под врховном управом Давидзона Бермана, јесте совјетска званична књига „Канал Стаљин — Бело море“, изашла у Москви 1934 године. Књига вероватно није била намењена иностранству. Она је кроз брошуру др. Хермана Грајфе-а, „Принудан рад у Совјетској Унији“ била позната најширим круговима. Један аутентичан извештај ГПУ-а даје сведочанство о методама Давидзона Бермана и његових јеврејских сарадника.

„Када се показало да радови на грађењу канала Стаљин — Бело море наилазе на огромне тешкоће и да не могу бити готови пре одређеног рока (за први мај 1933) издата је следећа наредба: Целокупни апарат Чеке има да се стави у ратно стање, а на место надзорног одељка, има да се створи један ратни штаб под вођством чекиста чврсте руке. То је почело 7 јануара. Још 30 хиљада принудних

радника је доведено из најудаљенијих логора. Услед недостатака барака, морали су радници у јануару месецу становати у рупама ископаним у земљи. Против оних који би у раду заостајали отпочела је немилосрдна борба. Људи и камени блокови нису знали за починак. Људи су радили стојећи у води, а вода је била хладна као лед. Полусмрзнути радили су даноноћно. 150 до 160 од сто преко одређене норме истеривано је прековременим радом. Земља је копана 48 часова без одмора и без сна! Полумртви од неспавања одлазили су на одмор. Имали су осећај као да још увек имају окове на рукама. Понеки на раду спава, пада, спава неколико минута и даље ради. Коњи падају, али људи продужују рад. До завршетка радова, мора се радити истим темпом...“

Ово варварско поступање са људима праћено је циничним презиром оних који раде. Давидзон Берман прави вицеове над својим жртвама и каже: „Код нас у лагерима има грофова, велепоседника, књегиња, дворских дама....“

У извештајима који су слати у Москву, разумљиво је да нема ни помена о масовном умирању од глади, зиме и болести.

Када је канал био готов, Давидзон Берман добио је највеће одликовање Совјетске Уније — Лењинов орден. Он је свој задатак извршио на задовољство Стаљинове клике, и одмах му је поверен надзор над грађењем новог канала Москва—Волга. И тај је канал у међувремену био завршен, којом је прили-

ком исто тако био непоштедно жртвован огroman број људских живота. За успех Давидзон Берман постаје у јесен 1936 године заменик комесара за унутрашње послове. Он је тај који после пада Јагоде, под новом управом Кагановић—Јежов, продужава јеврејску традицију. Годину дана касније, у августу 1937 постаје народни комесар за пошту. Познато је да у Совјетској Унији постоји тесна ваза између комесаријата за пошту и телеграф и комесаријата за унутрашње послове. Давидзон Берман је и на овом месту учинио бољшевичкој диктатури велике услуге.

Давидзон Берман је још млад и изгледа да његови нерви нису трпели у томе целатском послу. Из појединих фотографија, види се једна црта животињске свирепости. Иза полузатворених очних капака гледају његове мале и хладне очи. Уста су брутална и потсмешљива. О његовом приватном животу се мало зна да би могли дати детаљнију слику његове личности, али оно што је познато, довољно је да би га оцртали:

Давидзон Берман — целат, човек на чију су заповест милиони људи отргнути из мирног живота и гурнути у бескрајну беду, стотине хиљада жалосно изгубили животе под нечовечанским условима рада на хладноћи и глади. Човек који се преко брда лешева попео до највеће власти, то је Јеврејин Матија Давидзон Берман — целат.

ДЕПОРТИРАЊА У СОВЈЕТСКОЈ УНИЈИ

У царистичкој Русији постојала је за начитито тешке злочине, као што су убиство, злонамерна паљевина итд. казна принудног рада у рудокопима Сибира. Казна је изрицана доживотно, али је обично трајала за одређено време. Са осуђеницима се строго поступало, али су у тамницама имали унеколико човечнији поступак, довољно јела и топлот одела. Да би неко био послат у Сибир, морао је бити осуђен од редовних судова, где је постојао и државни тужиоц и бранилац.

Сасвим је друкчије у Совјетској Унији. Како се тамо поступа може нам рећи очевидац. Андреј Русинов, студент петровградског универзитета написао је књигу „Велика превара“. Русинов је за казну послат на крајњи север европске Русије, да ради као топографски цртач на плановима за искоришћавање дрвета у северним земљама. Оно што он прича о послу који су изводили неспособни, али са широким овлашћењима, у најмању руку је гротескно. Поведен је рат против свих стручњака који су требали да буду одговорни за све неуспехе. ГПУ је предузимала један казнени поход за другим, данас против електричара, сутра против текстилних радника, прекосутра против механичара, хемичара, економа итд. Назад су се сви налазили иза гостољубивих зилова тамница ГПУ у Москви. Једне је ГПУ слала „на месец“, што у большевичком жаргону значи у смрт. Друге који су имали више среће у казнени логор. Тамо су

разврставани према занимањима и под најгорим условима послати на принудан рад.

На места дотадањих стручњака који су послати „на месец“, долазиле су нове групе тзв. „специјалиста“. По стручној спреми су то били у најбољем случају обични помоћни радници. Пре неколико година једва су умели да пишу и читају, будући „пролетери“ посећивали су радничке факултете, гду су на непуних годину дана савладали цео програм једне високе школе. После тога провели су две године на неком универзитету, где су професори теторисани и из страха од концентрационих логора, пропустили будуће „специјалисте“ без испита.

Русинов је био и на колхозу „Лењина светлост“ који се налази 150 километара јужно од Москве, да би тамо посетио једног свог пријатеља из студентских времена, који је био тамо запослен. Километрима су пшенична поља била зарасла у коров. Трактори нису ништа ваљали, коњи који су могли бити употребљени за орање, убијани су и поједени. Да би оцртао безуспешну привреду колхоза, пријатељ му је испричао једну анегдоту: У Стаљиновом орману се појавили мишеви. Стаљин се обраћа за савет Калињину, како да их се отресе. „Ала си смешан, рећи ће Калињин, па то је сасвим просто! Напиши на орману — Стаљинов колхоз. Половина ће одмах поцркати, а друга ће се половина разбећи!“

Ручак који му је пријатељ понудио, пише Русинов, био је тако мршав, како се само замислити може. Међутим када дођу странци

наиђу на богато постављен сто, пред њима се пусти у рад један трактор, а сељаци и сељанке, почну да хвале бољшевички режим.

Једна сцена на железничкој станици, где се налази једна група црвеноармејаца обучених у тешка крзна а под командом једног чиновника ГПУ-а. На шинама бескрајни редови вагона. Црвеноармејци са оружјем спремни на палбу, опкољавају у густом ланцу вагоне. Из једног вагона допире молећив човечији глас: „Дајте нам мало дрва за ложење, имајте милости!“ Један Црвеноармејац лупа кундаком по зидовима вагона: Мир!“ Неколико тренутака касније одјекује гласан дечији плач. Опет долазе црвеноармејци и кундацима лупају у зидове вагона. Плакање постаје тише, као да је нечија рука запушила дечија уста.

Сцена се мења. Данима и недељама вагони за стоку путују. На целој прузи за Анхјангелск, на крајњем северу, стоје композиције вагона. Све пруге и станице су закрчене. Дуго времена била је тајна шта се крије у тим вагонима, којима се није смело прићи. Црвеноармејци пуцају чим ко покуша да приђе. Јасно се чује дечији плач и јецај.

То су кулаци са својим породицама, „непријатељи колективизације“, најбољи и најспособнији сељаци из области Волге, Украјине, Кавказа, Стотине хиљада изгнано је на север.

Две недеље по доласку вагона на станицу на Северу Русије, људима је први пут дозвољено да изађу на чист ваздух. Сиве сенке, који су некада били људи, причају своје по-

торије. У селима се појављују одреди ГПУ-а, хапсе према потказивању месног совјета, све имућније сељаке са целим породицама, као и сеоске свештенике. Све им се одузима, сем оног што носе на себи, и одводе у градске тамнице. Њихова домаћинства бивају разорена, сви уређаји упропашћени, стока одведена у град, а кућа предата месном совјету. То се називало „ликвидација кулака“. Тада су сељаци позвани да „добровољно“ приступе колхозима. Нико се не јавља. Настају нова безобзирна хапшења, и богатих и сиромашних. Један транспорт на крајњи север је спреман. Поново се позива цело село: „Ко је против колхоза нека изађе!“ Нико се не усуђује, и у Москву се телеграфише: „Цело село је једногласно приступило колхозима!“

Депортирани кулаци сачињавају људски материјал за искоришћавање шума на Северу. Месецима, по највећем мразу, траје путовање у вагонима за стоку. У сваком вагону стоји по једна мала гвоздена пећ, али влажно дрво нећ да гори. По 200 грама црног хлеба по особи и неколико кофа топле воде по вагону сачињавају целокупно следовање. Успут помрле од глади, пегавог тифуса или смрзнути избадују се из вагона у снег.

На далеком северу се одмах почиње са радом: вађење великих стабала, сплавовима спуштених, из замрзле реке. Секире, рукавице и уопште сав алат недостаје. Људи морају голоруки да раде од шест ујутру до мркла мрака. Њихови прсти су смрзнути, нокти отпали. Одећа — дроњци покривени снегом. Лица су

увела, са косе падају ледене капи. Десеторо људи обарају једно дрво и покушавају да га натоваре себи на рамена. Оно је врло тешко. Надзорник ГПУ-а бесни. Најзад им успева посрћући да одвуку терет уз брдо. Стабло их је притисло. Један је мртав, остали су тешко повређени. Њихове очи гледају покорно, као што то чине очи животиња. Какве су преставе у њиховим душама? — Њихове жене, њихова деца. Волга, Украјина, са њеним вртovima и њеним степама, где није оваква хладноћа, овај лед и где нема ових замрзлих стабала? „Робови социјалистичке изградње!“ Тако један очевидац описује један кутак Стаљиновог раја.

СОВЈЕТСКО РОБЉЕ НА ДАЛЕКОМ СЕВЕРУ

Још пре неколико десетина година сматрало се за немогуће, водити икакве војне операције већег стила на далеком Северу, изнад поларног круга. За такве операције није постојао никакав разлог. Огромне просторије крајњег севера нису биле важне ни са привредног ни са политичког гледишта. За колонизацију су се те области сматрале као непогодне.

Тек после светског рата појавио се интерес за припајање крајњег севера европској култури. Светским ратом убрзани развитак ваздухопловства и аутомобилизма, ишао је на

руку продирању у једва испитане северне области. Финска је дала први пример насељавања својих сељака и изградњом 531 километар дугог аутомобилског друма, од крајње тачке железничке пруге на поларном кругу до Леденог мора, који је завршен 1930 године.

У Канади је откриће драгоцених лежишта руда на крајњем северу, с једне стране, и пољопривредни слом јужних прериских провинција, с друге стране, у многome упутио на колонизацију поларних области.

Совјетска Унија је тек 1929 године почела са својим радовима на крајњем северу. Повод за те радове је дало откриће драгоцених руда на полуострву Кола. Захваљујући Мурманској железници, коју су саградили аустриски и немачки заробљеници из светског рата (при чему је преко 40 хиљада помрло од болести, глади и зиме), добијена је нарочито добра саобраћајна веза са пристаништем Мурманск, које се зими не залеђује.

Узевши у обзир борбе које воде немачке и финске трупе на полуострву Кола, привредни развитак ових области, које су доскора имале само 23 хиљада становника, од нарочитог су интереса. Оне су истовремено и један пример за большевичке методе рада.

Лежишта фосфата, која се налазе 20—50 километара западно од Мурманске железнице, на 1.100 метра високим планинама Чибини, најбогатија су у Европи. Код ових лежишта у средини полуострва Кола, основан је 1929 године град Кировск. Он је постао од је-

дног логора политичких осуђеника, у коме су десетинама хиљада људи морали под најтежим условима да раде у рудницима.

Да би што пре дошли до резултата, бољшевици су одустали од планског рада, грађењем рудничких окана, већ су искоришћавали само горње слојеве који су се налазили на површини. Осуђеници су морали радити и на хладноћи од 50 степени испод нуле. Хиљаде радника је помрло или осакаћено, са смрзнутим рукама и ногама. Доцније се прешло на нормалну експлоатацију рудника, пошто су то захтевале прилике. Данас гран Кировск броји око 56 хиљада становника.

Не од мање важности је значајан рудник никла, који се налази на западном делу планине Чибини, где је саграђена варош Магнитогорск и насељен политичким осуђеницима. Када је 1938 године извршена контрола, показао се потпун неуспех предузећа.

Орган совјетског комесаријата за тешку индустрију „Индустрија“ у своме броју од 8 фебруара 1938 године, констатује да је руда код Манитогорска било врло слабог квалитета. Исто тако је оштро критиковано тамошње стање: „У Магнитогорску је било око 1.500 техничара и инжињера, од којих је највише 10 радило неки продуктивни посао. Исто толико чиновника је беспослено ленствовало. Од укупно 22 хиљаде „радника“ само три хиљаде је имало могућност за рад. Куће су биле у страшном стању, — без врата, без прозора, ниједна пећ није била употребљива, због чега је било у току 1937 године

преко сто пожара. Хигијенске прилике су биле очајне. У Магнитогорску је било инвестирано преко 500 милиона рубаља а резултат је био раван нули. Толико по писању званичног листа „Индустрија“.

После стрељања великог броја инжињера и чиновника, који су били свакако невини за рђав материјал, неисправне машине и остале неуспехе, цело предузеће је морало бити пресељено на Урал.

У последњем тренутку је недалеко од Магнитогорска пронађено велико лежиште никла. Цео радни апарат морао је бити поново пресељен. Број принудних радника морао је бити повећан на 40 хиљада, од којих је сваке године хиљаде умирало, што није ни мало чудно после открића листа „Индустрија“.

Највећи град на полуострву Кола и његов управни центар је Мурманск, који броји преко 120 хиљаде становника. У његовој близини се налазе велике наслаге гвожђа, чије је искоришћавање почело пре кратког времена. Северно од Мурманска, у Колафјорду који залази дубоко у копно, налази се ратно пристаниште Поларноје.

Данас на полуострву Кола живе око 400 хиљада становника, који су највећим делом принудни радници или плитички осуђеници. Њихови животи и здравље се безобзирно жртвују, да би се што више повећала продукција руда и минерала. На полуострву Кола нема сталног становништва — домородаца, као што је случај у суседним областима финске Лапоније или северне Норвешке. Тамо се у 90

од сто случајева ради под морањем, као политички осуђеник. У место једног пионирског рада на крајњем северу, то је ропски рад под најтежим условима и под најтежим околностима.

Тако изгледа „културни“ рад у области Кола, толико хваљен од бољшевичке пропаганде.

Совјетски портрети

ЛАЗАР КАГАНОВИЋ — ПАТРИЈАРХ

Од проминентних Јевреја Совјетске Уније ниједан не може да послужи за илустрацију карактера Јевреја, као Лазар Мојсејевић — Кагановић. С правом га називају патријархом совјетских Јевреја.

Кагановића је најбоље окарактерисао га јеврејин Голдберг, сарадник њујоршког листа „Тог“, који је 1934 године пропутовао Совјетску Унију и том приликом се изближе упознао са Кагановићем и његовом околином. Голдберг пише:

„Обратите пажњу на његово име и запамтите га — Лазар Мојсејевић! Велики је човек тај Лазар Мојсејевић — једном ће владати он земљом царава!“

Лазар Мојсејевић, сада Кагановић, заменик је Стаљинов. Ако Стаљин оде, он заузима његово место. Лазар ће наследити Стаљина, уверавао ме један Јеврејин, који је ни мање ни више него Кагановићев зет. Сам зет Кагановићев није макар ко, он је комунист који у партији заузима високи положај, премда у државној администрацији не заузима јавно неко видно место.

Комунисти су ми причали како је мудар Лазер Мојсејевић, како је способан, не ка-

же ни једну сувишну реч, како је интелигентан, јер образовање има велику вредност у комунистичким круговима, и како се непоколебиво држи линије Маркса, Лењина и Стаљина. И ја верујем да је он заиста прави наследник престола

Маркс је примио марксизам од дијалектике, и предао Енгелсу, Енгелс Лењину, Лењин Стаљину, а овај сада Кагановићу, да га он предаје даље.

Када је Стаљин на осуству, у бањи недалеко од Сочија, једног градића на Кавказу, и тамо станује у једној кућици опкољену шумом. Он може мирно да се одмара. На његовом је месту — Лазер Мојсејевић!

Ако је нека ваздухопловна парада, ко присуствује на место Стаљина? — Лазер Мојсејевић!

Ако је сазват конгрес књижевника и када се приређује банкет на коме је на челу Горки, ко заступа Стаљина? — Лазер Мојсејевић!

Кагановић је пореклом из Рабна, једног малог града Кијевске губерније. Кагановићев отац био је управник имања неког племића. Отац му је већ давно мртав. Мати му је скоро умрла. Била је обична јеврејка, која је имала обичај да не избија из синагоге. Сахранили су је како су ми у Кијеву причали, мада у то нисам сигуран, где леже јунаци револуције

Кагановићеве сестре су удате. Једна станује у Москви, а остале две у Кијеву. Лазер Мојсејевић је за десет година млађи од Стаљина, и сада му је 43 године. Његова ћерка,

којој ће сада бити 21 година, Стаљинова је жена.

Толико о његовој породици.

У чему лежи Кагановићева величина?

Велики научник није, иако није необразован као што се замишља. Некад је крпио старе ципеле, али се ипак поред тога стално образовао, и главна ствар, познавао је Маркса, Енгелса и Лењина.

Није био ни велики говорник, мада не говори рђаво: јасно, гласно и брзо прелази на ствар. Није ни неки писац.

Па шта је онда?

Он је као и Стаљин добар организатор, и што је најглавније он чврсто као стена стоји уз партију, а партија има увек право. У својој савести нема он колебања ни лево ни десно Када се појавио украјински национализам — Сктипникова афера, и када се утврдило да је комунистичка партија у Украјини у великој мери шовинистичко-украјинска, чак да је Украјина намеравала да се одвоји од Москве, послат је Кагановић да украјинску партију преуреди — и он је заиста преуредио. Није му то било тешко, пошто је у најгорим годинама био члан Чеке.

Добар је према Јеврејима — Лазер Мојсејевић, када су у Рабну хтели да затворе јеврејску синагогу. Јевреји из Рабна дођоше код Кагановића и он им је дозволио да се још три године могу молити у синагози.

Видите ли колико је добро имати човека на тако одлучујућем положају.“

Ова скица — портрет који је један јеврејин писао о јеврејину Кагановићу, даје на неупоредив начин слику „великог“ Лазера Мојсејевића, којој се нема шта додати.

Кагановић је човек који је створен да направи велику каријеру до највиших места поред и иза Стаљина, на врху бољшевичке диктатуре. Он располаже таквом моћи, какој нико сем Стаљина није досегао.

Кагановић је заменик Стаљина у генералном секретаријату, члан Политбироа, члан организационог бироа, комесар за тешку индустрију члан Врховног совјета, и сем тога заузима многобројне и многоструке положаје.

И ако се, на изглед, труди да на своју личност не 'скреће пажњу, он се упркос тога плански старао за известан степен популаритета. Разна места називају се његовим именом, као московска подземна железница, једна индустријска академија, једна фабрика машина. Највиша одликовања, укључивши и Лењинов орден носи Лазер Мојсејевић. Његове слике и кипови красе најзначајније репрезентативне сале.

Назив патријарха Совјетских Јевреја је неуморним и планским старањем „о својим људима“ поштено заслужио.

